

Du er i ferd med å inngå en avtale om nedbetalingskreditt, eller gjeldsbrevlån som det gjerne het før. Det vil kunne ha stor betydning for økonomien din i mange år framover. Les derfor grundig gjennom denne forklaringen, selve kredittavtalen og de "Standardiserte europeiske opplysninger om forbrukerkreditt". Ta kontakt med oss i banken om det er noe som er uklart - vi ønsker at du skal forstå avtalen fullt ut før du undertegner.

Hva slags kreditt

Nedbetalingskreditt passer best når du trenger et bestemt beløp og til store anskaffelser, f eks kjøp av bolig eller bil. Dersom du har behov for løpende kreditt som kan svinge litt fra måned til måned, f eks for å jevne ut store utlegg som kommer med ujevne mellomrom, kan en avtale om personlig kreditt (lønnskotokreditt eller "personlig kassekreditt") ofte være en bedre løsning. En annen mulighet er såkalt rammelån med pant i bolig, der du uten nærmere formaliteter kan trekke på kreditten igjen innenfor den avtalte kredittrammen.

Det koster å ta opp kreditt, både i form av renter og etableringsgebyr mv. Er det tale om mindre beløp, bør du vurdere om du i stedet bør spare på forhånd for å finansiere behovet helt eller delvis.

Effektiv rente

I de "Standardiserte europeiske opplysninger om forbrukerkreditt" finner du *effektiv rente*. Denne omfatter i prinsippet alle kostnader ved lånet, og beregnes på samme måte av alle kredittgivere. Effektiv rente er derfor et godt hjelpemiddel dersom du har fått tilbud fra flere banker og skal vurdere hvem du vil inngå kredittavtale med.

Annuitetslån og serielån

I tillegg til renter må du selvsagt nedbetale selve kredittbeløpet ved avdrag. Som regel bruker bankene såkalt *annuitetslån*, og gjerne ved månedlige terminer. Med terminbeløp menes summen av avdrag, renter og omkostninger, kort sagt: Det du skal betale til banken hver måned. Ved et annuitetslån er terminbeløpene like store i hele kredittens løpetid, forutsatt at lånerenten er uendret. I og med at lånet er størst i starten, før du har nedbetalt noe særlig, vil renten utgjøre en større andel av terminbeløpet da. Etter hvert vil lånet og renten i kroner bli mindre, og avdraget utgjøre en større andel av hvert terminbeløp.

Alternativet er et såkalt serielån, der *avdraget* hver måned er like stort. I tillegg kommer renter og omkostninger. Da lånet er størst i starten, og derved også rentebeløpet, vil de månedlige terminene være størst til å begynne med og så bli mindre etter hvert.

Fordelen ved annuitetslån er at terminbeløpet i starten er lavere, sammenlignet med et serielån med samme løpetid. Ulempen er at lånet nedbetales langsommere i starten.

Forutsatt uendret rentesats, vil du derfor betale mer i renter i sum ved et annuitetslån. Snakk med banken om hvilket system som passer best for deg.

Husk at lånet må betales tilbake

I kredittavtalen finner du hvor stort terminbeløpet er, dvs hvor mye du skal betale hver termin - vanligvis hver måned. Dette må du sammenholde med økonomien din. Du må være klar over at dersom du hittil stort sett har brukt det du har tjent hver måned, må du redusere forbruket for å kunne betale låneterminene. Du må også ta høyde for at lånerenten kan gå opp. Så galt kan også skje at du blir syk eller mister jobben. Denne risikoen må du veie mot ønsket om å kunne gjøre nå det du planlegger.

Angrerett

I de fleste tilfeller vil du kunne angre på kredittavtalen innen 14 dager. Men det koster - du må betale renter for den tiden du har utnyttet lånet, og f eks tingslysingsgebyr vil du ikke få tilbake. Underskriv derfor ikke kredittavtalen uten at du har tenkt nøye gjennom at du vil ha den.

Du kan når som helst velge å nedbetale lånet helt eller delvis, dersom du ser deg best tjent med det. Også dette er en form for "angrerett". Ved slik førtidig tilbakebetaling betaler du renter for det utnyttede lånet bare fram til du har tilbakebetalt det. Unntak gjelder for fastrentelån, som forklart nedenfor.

Renteendringer

Lånet løper ofte over mange år, og bankens kostnader til innlån vil som regel endre seg. Derfor har banken rett etter avtalen til å endre lånerenten din på egen hånd.

Det vanlige er å avtale *flytende rente*. Da vil banken kunne endre renten til enhver tid, vanligvis med seks ukers varsel til deg dersom renten går opp. Eller du kan avtale *fastrente* for f eks fem eller ti år. Da kan banken ikke sette opp renten i denne perioden. Ulempen ved fastrente er at dersom det alminnelige rentenivået faller, vil du ikke få glede av lavere rente før fastrenteperioden er over. Og hvis du ønsker å innfri lånet i fastrenteperioden, og rentenivået da er lavere enn ved starten av perioden, må du betale banken en rentetapserstatning. Fastrente passer derfor best som en slags forsikringsordning, dersom du ikke vil tåle særlig høyere rente enn dagens når du tar opp lånet.

En helt ny ordning, som noen banker tilbyr, er renteendring ved såkalt *referanserente*. Lånerenten din kan f eks knyttes til Norges Banks styringsrente, med tillegg av en margin. Setter Norges Bank opp styringsrenten, vil også lånerenten din gå opp straks og uten varsel. Går styringsrenten ned, settes lånerenten ned på samme måte.

Førtidig forfall

I visse tilfeller har banken rett til å bringe lånet til førtidig forfall, dvs kreve at du tilbakebetaler lånet i sin helhet etter et kort varsel. Det gjelder f eks dersom du misligholder kredittavtalen vesentlig, du dør eller går konkurs e l. I varslet vil banken gi en frist for å rette på forholdet, f eks til å stille ny sikkerhet.

Hva skjer om du ikke klarer å betale

Ta kontakt med banken snarest mulig dersom du ikke klarer å betale låneterminene dine. Svært ofte klarer en å finne løsninger bare en snakker sammen, f eks en avtale om at du kan hoppe over noen terminer mot at løpetiden for lånet forlenges.

Dersom du misligholder lånet, vil banken beregne forsinkelsesrente av terminen etter forfallsdag. Forsinkelsesrenten er fastsatt i offentlig forskrift, og er i praksis mye høyere enn den avtalte lånerenten for nedbetalingskreditt i bank. Dersom misligholdet er vesentlig, f eks at flere låneterminer ikke betales, har banken rett til å si opp hele lånet. Da vil forsinkelsesrenten regnes av hele lånet. - I tillegg til forsinkelsesrente kommer gebyrer etter inkassolovens regler.

Ved mislighold av lånet risikerer du at banken krever salg av eventuelt pant du eller andre har stillet som sikkerhet. Banken kan også kreve betaling av eventuelle kausjonister for lånet.

Selv om pant selges, og kausjonister betaler, kan det være at det ikke dekker hele lånet ditt. Slik restgjeld vil du fortsatt være ansvarlig for. Og kausjonister, og de som har stilt pant for lånet ditt (såkalte realkausjonister) vil kunne kreve regress av deg, dvs at du erstatte dem det tapet de har lidd.

Husk også at mislighold av lån kan føre til betalingsanmerkninger. Slike betalingsanmerkninger har også andre, framtidige kredittgivere tilgang til. Det vil gjøre det vanskeligere for deg å få lån senere.

Dette er en kortfattet og forenklet orientering. De fulle vilkårene finner du i kredittavtalen. Ta kontakt med oss i banken dersom det er noe du vil ha forklart nærmere.

Du er i ferd med å inngå en avtale om personkreditt, eller lønnskotokreditt som det også kalles. Det er en form for personlig kassekreditt. Det er viktig at du forstår hva dette er, og at du er sikker på at denne kreditten passer for behovet ditt. Les derfor grundig gjennom denne forklaringen, selve kredittavtalen og de "Standardiserte europeiske opplysninger om forbrukerkreditt". Ta kontakt med oss i banken om det er noe som er uklart – vi ønsker at du skal forstå avtalen fullt ut før du undertegner.

Hva slags kreditt bør du velge

Personkreditt passer best når du har behov for løpende kreditt som kan svinge litt fra måned til måned, f.eks. for å jevne ut store utlegg som kommer med ulike mellomrom. Skal du bruke lånet til ett stort utlegg, f.eks. oppussing av bolig, vil nok en vanlig nedbetalingskreditt eller "gjeldsbrevlån" passe bedre – da får du nedbetalt kreditten og blir ferdig med den i løpet av noen år. En mellomløsning kan være et såkalt rammelån med pant i bolig, der du uten nærmere formaliteter kan trekke på kreditten igjen innenfor den avtalte kredittrammen.

Det koster å ta opp kreditt, både i form av renter og etableringsgebyr mv. Er det tale om mindre beløp, bør du vurdere om du i stedet bør spare opp en "buffer" på lønnskontoen din og bruke den til å jevne ut regninger fra måned til måned.

Effektiv rente

I de "Standardiserte europeiske opplysninger om forbrukerkreditt" finner du *effektiv rente*. Denne omfatter i prinsippet alle kostnader ved lånet, og beregnes på samme måte av alle kredittgivere. Effektiv rente er derfor et godt hjelpemiddel dersom du har fått tilbud fra flere banker og skal vurdere hvem du vil inngå avtale med. Slik sammenligning av effektiv rente er enklest dersom kredittbeløpet er det samme – på grunn av eventuelt etableringsgebyr mv vil effektiv rente ofte bli høyere for en liten kredittramme enn for en større.

Løpende kreditt

Personkreditt innebærer at du får en bestemt kredittramme, knyttet til brukskontoen din. Det vil si at du kan belaste kontoen ikke bare ned til null, men også videre, så lenge du holder deg innenfor kredittrammen. Men kredittrammen må du respektere – fortsetter du å trekke på kontoen din etter at kredittrammen er nådd, er det et brudd på avtalen.

Personkreditt betales ikke tilbake ved fastsatte avdrag, men "nulles ut" helt eller delvis når det kommer innbetalinger på kontoen, f.eks. lønn eller pensjon. Og når lånesaldoen er lavere enn kredittrammen, kan du trekke på personkreditten igjen.

Personkreditt er ment å fange opp utgifter som varierer fra måned til måned, det vil si forutsetningen er at den skal variere. Dersom personkreditten hver måned er trukket fullt ut før månedens lønn eller pensjon kommer inn, er den i realiteten blitt en fast kreditt. Da vil du kunne være bedre tjent med å avtale med banken å overføre den til et nedbetalingslån, om enn over flere år, slik at du engang blir ferdig med den.

Husk at all kreditt må betales tilbake

Også personkreditt må betales tilbake en gang. Løpende renter og gebyrer må også betales. Dersom du hittil stort sett har brukt det du har tjent hver måned, må du redusere forbruket for å kunne betale personkreditten. Du må også ta høyde for at renten kan gå opp. Så galt kan også skje at du blir syk eller mister jobben. Denne risikoen må du veie mot ønsket om å kunne gjøre nå det du planlegger.

Angrerett

I de fleste tilfeller vil du kunne angre på kredittavtalen innen 14 dager. Men det koster – du må betale renter for den tiden du har utnyttet lånet. Underskriv derfor ikke avtalen om personkreditt uten at du har tenkt nøye gjennom at du vil ha den.

Du kan når som helst velge å si opp avtalen om personkreditt og nedbetale lånesaldoen, dersom du ser deg best tjent med det. Også dette er en form for "angrerett". Ved slik førtidig tilbakebetaling betaler du renter for den kreditten du har utnyttet bare fram til du har tilbakebetalt den.

Oppsigelse og førtidig forfall

I noen tilfeller er det avtalt en form for nedbetaling av personkreditt, ved at kredittrammen reduseres (nedtrappes) litt hver måned og til slutt opphører. I andre tilfeller løper kreditten inntil videre og er i prinsippet tidsubegrenset. En slik tidsubegrenset kreditt kan banken si opp, med to måneders varsel.

Uansett om kreditten er tidsbegrenset eller ikke, har banken i visse tilfeller rett til å bringe kreditten til førtidig forfall, dvs kreve at du betaler kreditten fullt ut etter et kort varsel.

Det gjelder f.eks. dersom du misligholder kredittavtalen vesentlig, du dør eller går konkurs mv. I varslet vil banken gi en frist for å rette på forholdet, f.eks. til å stille ny sikkerhet.

Rente og provisjon

Du betaler rente av den kreditten du har benyttet til enhver tid, dvs ikke av hele kredittrammen.

I tillegg til renten betaler du vanligvis en provisjon hvert kvartal. Provisjonen regnes av hele kredittrammen, ikke bare av den kreditten du har brukt til enhver tid.

En slik kombinasjon av rente og provisjon innebærer at kostnaden pr lånt krone blir høyere jo mindre du trekker på kreditten. For å motvirke dette avtaler mange banker en *utnyttelsesprovisjon* i tillegg, som slår inn når utnyttet kreditt overstiger en viss andel av kredittrammen. En annen måte er å avtale en *debet terskelrente* av den delen av utnyttet kreditt som overstiger en viss andel av kredittrammen. Det framgår av utfyllingsdelen av kredittavtalen hva som ligger i bankens tilbud her.

Det er nokså komplisert. Høye provisjoner vil kunne gi lavere rente, og motsatt. Det viktigste for deg til syvende og sist er hva du skal betale i kroner og øre for kreditten. Det vil *effektiv rente* være et godt mål på, som forklart ovenfor. Effektiv rente beregnes ut fra at du utnytter hele kreditten, og all provisjon, rente og omkostninger er tatt med.

Endring av rente og provisjon

Kreditten løper ofte over mange år, og bankens kostnader til innlån vil som regel endre seg. Derfor har banken rett etter avtalen til å endre lånerenten din på egen hånd.

Personkreditt avtales så godt som alltid bare med *flytende rente*. Da vil banken kunne endre renten til enhver tid, vanligvis med seks ukers varsel til deg dersom renten går opp. Det samme gjelder satsene for provisjon og løpende omkostninger.

Hva skjer om du ikke klarer å betale

Ta kontakt med banken snarest mulig dersom du ikke klarer å håndtere kreditten, f.eks. dersom du blir arbeidsløs. Svært ofte klarer en å finne løsninger bare en snakker sammen og kommer fram til en avtale. Det samme gjelder dersom du helt kortvarig har behov for større kreditt enn den avtalte kredittrammen – du må ikke overtrekke personkreditten uten uttrykkelig samtykke fra banken.

Dersom du misligholder lånet, vil banken beregne forsinkelsesrente av terminen etter forfallsdag. Forsinkelsesrenten er fastsatt ved offentlig forskrift, og er i praksis mye høyere enn den avtalte lånerenten for nedbetalingskreditt i bank. Dersom misligholdet er vesentlig, f.eks. at flere lånetermener ikke betales, har banken rett til å si opp hele lånet.

Da vil forsinkelsesrenten regnes av hele lånet. - I tillegg til forsinkelsesrente kommer gebyrer etter inkassolovens regler.

Ved mislighold av lånet risikerer du at banken krever salg av eventuelt pant du eller andre har stillet som sikkerhet. Banken kan også kreve betaling av eventuelle kausjonister for lånet.

Selv om pant selges, og kausjonister betaler, kan det være at det ikke dekker hele lånet ditt. Slik restgjeld vil du fortsatt være ansvarlig for. Og kausjonister, og de som har stilt pant for lånet ditt (såkalte realkausjonister) vil kunne kreve regress av deg, dvs at du erstatter dem det tapet de har lidd.

Husk også at mislighold av lån kan føre til betalingsanmerkninger. Slike betalingsanmerkninger har også andre, framtidige kredittgivere tilgang til. Det vil gjøre det vanskeligere for deg å få lån senere.

Det er en kortfattet og forenklet orientering. De fulle vilkårene finner du i kredittavtalen. Ta kontakt med oss i banken dersom det er noe du vil ha forklart nærmere.

Du er i ferd med å inngå en avtale om byggekreditt for forbruker, eller byggelån som det gjerne ble kalt for før. Det er viktig at du forstår hva dette er, og at du er sikker på at denne kreditten passer for behovet ditt. Les derfor grundig gjennom denne forklaringen, selve kredittavtalen og de "Standardiserte europeiske opplysninger om forbrukerkreditt". Ta kontakt med oss i banken om det er noe som er uklart - vi ønsker at du skal forstå avtalen fullt ut før du undertegner.

Hva er byggekreditt

Byggekreditt er et rammelån for løpende finansiering av kostnader ved oppføring av bolig eller fritidseiendom, eller ved utbedring eller påbygg. Selv om det ofte ikke er avtalt noen løpetid for kreditten, er det forutsetningen at den skal vare relativt kort tid, til byggearbeidene er ferdige. Deretter skal byggekreditten innfries i sin helhet, typisk ved at den erstattes av en ordinær nedbetalingskreditt i banken eller hos annen kredittgiver.

Effektiv rente

I de "Standardiserte europeiske opplysninger om forbrukerkreditt" finner du *effektiv rente*. Denne omfatter i prinsippet alle kostnader ved lånet, og beregnes på samme måte av alle kredittgivere. Effektiv rente er derfor et godt hjelpemiddel dersom du har fått tilbud fra flere banker og skal vurdere hvem du vil inngå avtale med. Slik sammenligning av effektiv rente er enklest dersom kredittbeløpet er det samme - på grunn av eventuelt etableringsgebyr mv vil effektiv rente ofte bli høyere for en liten kredittramme enn for en større.

Disponering av byggekreditten

Selv når du har inngått avtale med banken om byggekreditt, kan du ikke begynne å belaste kontoen med det samme. Byggekreditten åpnes først når du har sendt banken byggetegninger, byggetillatelse, finansieringsplan mv, og stilt avtalt sikkerhet. De nærmere reglene finner du i Alminnelige kredittvilkår pkt 2.

Deretter kan du trekke på kreditten. Det vil typisk skje ved at du mottar faktura fra et byggevarerhus, en entreprenør e.l, går gjennom fakturaen og godkjenner den, og belaster den på byggekredittkontoen enten ved å sende den inn til banken for betaling eller direkte i nettbank. Særlig dersom det er større byggearbeider, kan det hende at banken krever at fakturaen skal sendes dem, for anvisning av bankens byggekontrollør.

Byggekreditten må bare belastes for kostnader som har direkte med byggearbeidene å gjøre.

Det vil være kontraktsbrudd om andre kostnader finansieres slik, f eks at byggekreditt for en fritidseiendom belastes for innkjøp av materialer til ny terrasse på boligen hjemme.

Den avtalte kredittrammen må ikke overskrides. Dersom du under marsjen ser at byggearbeidene vil bli dyrere enn du hadde planlagt og trenger ytterligere finansiering, må du ta opp med banken om kredittrammen kan økes.

Informasjon

Det er viktig at du holder banken løpende orientert om alle endringer i byggeplanene, hva enten det gjelder framdrift, kostnadsoverslag, større endring i byggeplaner og tegninger mv. De nærmere reglene finner du i Alminnelige kredittvilkår pkt 3.

Angrerett

I de fleste tilfeller vil du kunne angre på kredittavtalen innen 14 dager. Men det koster - du må betale renter for den tiden du har utnyttet lånet. Underskriv derfor ikke avtalen om byggekreditt uten at du har tenkt nøye gjennom at du vil ha den.

Du kan når som helst velge å si opp avtalen om byggekreditt og nedbetale lånesaldoen, dersom du ser deg best tjent med det. Også dette er en form for "angrerett". Ved slik førtidig tilbakebetaling betaler du renter for den kreditten du har utnyttet bare fram til du har tilbakebetalt den.

Oppsigelse og førtidig forfall

I noen tilfeller er det avtalt en løpetid for byggekreditten. I andre tilfeller løper kreditten inntil videre og er formelt sett tidsubegrenset. En slik tidsubegrenset kreditt kan banken si opp, med to måneders varsel.

Uansett om kreditten er tidsbegrenset eller ikke, har banken i visse tilfeller rett til å bringe kreditten til førtidig forfall, dvs kreve at du betaler kreditten fullt ut etter et kort varsel. Det gjelder f eks dersom du misligholder kredittavtalen vesentlig, du dør eller går konkurs mv. I varslet vil banken gi en frist for å rette på forholdet, f eks til å stille ny sikkerhet.

Rente og provisjon

Du betaler rente av den kreditten du har benyttet til enhver tid, dvs ikke av hele kredittrammen.

I tillegg til renten betaler du vanligvis en provisjon hvert kvartal. Provisjonen regnes av hele kredittrammen, ikke bare av den kreditten du har brukt til enhver tid.

Endring av rente og provisjon

Kreditten løper ofte over ett år eller to, og bankens kostnader til innlån vil som regel endre seg. Derfor har banken rett etter avtalen til å endre lånerenten din på egen hånd.

Byggekkreditt avtales så godt som alltid bare med *flytende rente*. Da vil banken kunne endre renten til enhver tid, vanligvis med seks ukers varsel til deg dersom renten går opp. Det samme gjelder satsene for provisjon og løpende omkostninger.

Hva skjer om du ikke klarer å betale

Ta kontakt med banken snarest mulig dersom du ikke klarer å håndtere kreditten, f eks dersom du blir arbeidsløs. Svært ofte klarer en å finne løsninger bare en snakker sammen og kommer fram til en avtale. Det samme gjelder dersom du har behov for større kreditt enn den avtalte kredittrammen – du må ikke overtrekke byggekreditten uten uttrykkelig samtykke fra banken.

Dersom du misligholder lånet, vil banken beregne forsinkelsesrente etter forfallsdag. For byggekreditt vil det f eks kunne skje ved at du ikke klarer å konvertere byggekreditten til et nedbetalingslån når byggekreditten er avsluttet og forfalt. Forsinkelsesrenten er fastsatt ved offentlig forskrift, og er i praksis mye høyere enn den avtalte lånerenten for byggekreditt. – I tillegg til forsinkelsesrente kommer gebyrer etter inkassolovens regler.

Ved mislighold av lånet risikerer du at banken krever salg av eventuelt pant du eller andre har stillet som sikkerhet. Banken kan også kreve betaling av eventuelle kausjonister for lånet.

Selv om pant selges, og kausjonister betaler, kan det være at det ikke dekker hele lånet ditt. Slik restgjeld vil du fortsatt være ansvarlig for. Og kausjonister, og de som har stilt pant for lånet ditt (såkalte realkausjonister) vil kunne kreve regress av deg, dvs at du erstatter dem det tapet de har lidd.

Husk også at mislighold av lån kan føre til betalingsanmerkninger. Slike betalingsanmerkninger har også andre, framtidige kredittgivere tilgang til. Det vil gjøre det vanskeligere for deg å få lån senere.

Dette er en kortfattet og forenklet orientering. De fulle vilkårene finner du i kredittavtalen. Ta kontakt med oss i banken dersom det er noe du vil ha forklart nærmere.

Du er i ferd med å inngå en avtale om valutakreditt, eller valutalån som det gjerne het før. Det vil kunne ha stor betydning for økonomien din i mange år framover. Les derfor nøye gjennom denne forklaringen, selve kredittavtalen og de "Standardiserte europeiske opplysninger om forbrukerkreditt". Ta kontakt med oss i banken om det er noe som er uklart – vi ønsker at du skal forstå avtalen fullt ut før du undertegner.

Hva er valutakreditt

At du velger valutakreditt framfor vanlig kreditt i norske kroner (NOK), vil ha betydning i to sammenhenger.

For det første vil selve kredittbeløpet bli knyttet til den valutaen du har valgt. Går kursen på denne valutaen ned, vil også kredittbeløpet (det du skylder banken) i norske kroner bli redusert tilsvarende. Går kursen på valutaen opp, vil kredittbeløpet øke. Ved alle lån er det en viss risiko med hensyn til hvordan renten vil utvikle seg i framtiden. Ved valutalån tar du altså i tillegg en risiko med hensyn til kursutviklingen på den valutaen du har valgt.

For det andre vil renten bli knyttet til det internasjonale rentenivået for den aktuelle valutaen.

Det kan være forskjellig fra det norske rentenivået for norske kroner. Banken vil her bruke en internasjonalt anerkjent renteindeks, som angitt i vilkårene pkt 2.1, med tillegg av en avtalt margin. Slike indekser endrer seg fra dag til dag. Av praktiske grunner vil valutalån i de aller fleste tilfeller bli avtalt med en fast rente for en bestemt periode, gjerne tre måneder. Ved utløpet av renteperioden fastsettes ny rente for neste periode, basert på renteindeksen som nevnt.

Agio og disagio

Vær oppmerksom på at selv om lånet er knyttet til en valuta, er lånet som utgangspunkt definert i norske kroner. Ved utbetaling av lånet blir lånet omregnet til den aktuelle valutaen.

Ved utløpet av hver renteperiode omregnes valutabeløpet tilbake til norske kroner. Dersom kursen på valutaen har steget, vil dette omregnede beløpet i norske kroner kunne være høyere enn det avtalte kredittbeløpet i norske kroner, etter avdrag. *Denne differansen som kalles disagio, må du innbetale til banken*, i tillegg til renter og avtalte avdrag. Har kursutviklingen gått den andre veien, vil det omregnede beløpet kunne være lavere enn det avtalte kredittbeløpet etter avdrag. Denne differansen kalles *agio*, og vil bli godskrevet deg, i første omgang ved å bli avregnet mot forfalte renter.

Risiko

Som du skjønner er det adskillig risiko knyttet til et valutalån, særlig med hensyn til kursutviklingen på den valutaen du har valgt. Og kursutslagene kan etter forholdene bli ganske store, selv over kort tid. Du må også være forberedt på å innbetale disagio til banken mens lånet løper, i tillegg til renter og avdrag. Fordelen ved valutalån er at du har mulighet til å få en lavere rente enn det norske rentenivået, og i beste fall også en kursgevinst på valutaen.

Hva den faktiske kostnaden ved lånet vil bli, vil altså være avhengig både av renten på den aktuelle valutaen, men også kursutviklingen. Tenk nøye gjennom at du er villig til å ta denne risikoen, før du undertegner kredittavtalen.

Hvilke valutaer

I kredittavtalen er angitt hvilke valutaer du kan velge mellom. Det er gjerne amerikanske dollar (USD), britiske pund (GBP), japanske yen (JPY), sveitsiske franc (CHF), euro (EUR), svenske kroner (SEK) og danske kroner (DKK). Ved utløpet av hver renteperiode kan du velge å gå over til en annen valuta, men du kan bare velge én valuta om gangen.

Rente og renteendringer

Som du forstår er valutalån en form for fastrentelån, selv om renteperioden vanligvis er svært kort. Men til forskjell fra andre fastrentelån er renteendringene knyttet til indeks eller referanserente. Denne indeksen er offentlig tilgjengelig, og du vil også finne den i nettbanken din. Det innebærer at du ikke vil varsles på forhånd om renteendring, men banken vil med jevne mellomrom sende deg etterhånds opplysninger om renteutviklingen.

Tilbakebetaling

Som for andre lån vil du kunne velge mellom annuitetslån, der hvert terminbeløp (summen av renter og avdrag) er like store gjennom lånets løpetid forutsatt uendret rentenivå, og serielån der terminene er størst til å begynne med og så blir mindre etter hvert.

Du har rett til å nedbetale lånet helt eller delvis når som helst. Men dersom du foretar slik ekstraordinær nedbetaling midt i en renteperiode, og den aktuelle renteindeksen da er høyere enn den som ble fastsatt ved starten av renteperioden, må du som for andre fastrentelån betale banken en rentetapserstatning.

Husk at alle nedbetalinger, både avtalte og ekstraordinære, avregnes via valutakursen på valgte valutaen. Om du har tatt opp et valutalån med kredittbeløp 100.000 NOK, kan det altså være du må innbetale et høyere beløp i NOK for å innfri lånet.

Angrerett

I de fleste tilfeller vil du kunne angre på kredittavtalen innen 14 dager. Men det koster - du må betale renter for den tiden du har utnyttet lånet, og f eks tinglysingsgebyr vil du ikke få tilbake. Underskriv derfor ikke kredittavtalen uten at du har tenkt nøye gjennom at du vil ha den.

Førtidig forfall

I visse tilfeller har banken rett til å bringe lånet til førtidig forfall, dvs kreve at du tilbakebetaler lånet i sin helhet etter et kort varsel. Det gjelder f eks dersom du misligholder kredittavtalen vesentlig, du dør eller går konkurs e l. I varslet vil banken gi en frist for å rette på forholdet, f eks til å stille ny sikkerhet.

Hva skjer om du ikke klarer å betale

Ta kontakt med banken snarest mulig dersom du ikke klarer å betale låneterminene dine. Svært ofte klarer en å finne løsninger bare en snakker sammen, f eks en avtale om at du kan hoppe over noen terminer mot at løpetiden for lånet forlenges.

Dersom du misligholder lånet, vil banken beregne forsinkelsesrente av terminen etter forfallsdag. Forsinkelsesrenten er fastsatt i offentlig forskrift, og er i praksis mye høyere enn den avtalte lånerenten for nedbetalingskreditt i bank. Dersom misligholdet er vesentlig, f eks at flere låneterminene ikke betales, har banken rett til å si opp hele lånet. Da vil forsinkelsesrenten regnes av hele lånet. - I tillegg til forsinkelsesrente kommer gebyrer etter inkassolovens regler.

Ved mislighold av lånet risikerer du at banken krever salg av eventuelt pant du eller andre har stillet som sikkerhet. Banken kan også kreve betaling av eventuelle kausjonister for lånet.

Selv om pant selges, og kausjonister betaler, kan det være at det ikke dekker hele lånet ditt. Slik restgjeld vil du fortsatt være ansvarlig for. Og kausjonister, og de som har stilt pant for lånet ditt (såkalte realkausjonister) vil kunne kreve regress av deg, dvs at du erstatter dem det tapet de har lidd.

Husk også at mislighold av lån kan føre til betalingsanmerkninger. Slike betalingsanmerkninger har også andre, framtidige kredittgivere tilgang til. Det vil gjøre det vanskeligere for deg å få lån senere.

Dette er en kortfattet og forenklet orientering. De fulle vilkårene finner du i kredittavtalen. Ta kontakt med oss i banken dersom det er noe du vil ha forklart nærmere.